

Як пов'язані результати PISA з досягненнями в дорослому житті?

PISA

PISA у фокусі #102

OECD

Як пов'язані результати PISA з досягненнями в дорослому житті?

- У чотирьох країнах – Австралії, Канаді, Данії і Швейцарії – провели спостереження за підлітками, які складали тести PISA у 2000 або 2003 роках, у період їхнього переходу до дорослого життя.
- У зазначених країнах підлітки, які в 15 років за тестами PISA показали найвищі результати із читання, мали значно більше шансів здобути вищу освіту до 25 років, ніж їхні однолітки з нижчими балами. До того ж у цьому віці вони рідше залишалися без освіти й роботи.
- У Канаді й Данії результати, отримані в PISA, пояснюють майже половину розриву в рівні зайнятості на кваліфікованих посадах серед 25-річної молоді з високим і низьким соціально-економічним статусом.
- Респонденти PISA, які у 15 років планували працювати на висококваліфікованих посадах, мали від 10 (у Швейцарії) до 40 (у Данії) відсоткових пунктів більше шансів справді працювати на таких посадах у 25-річному віці, порівняно з тими, хто таких намірів не мав.

Кожні три роки результати PISA дають змогу побачити, в якому стані перебуває освіта у світі. Для деяких країн ці результати стають сигналом до дій, спонукаючи політиків переглянути стратегії та більше інвестувати в освіту. Крім того, PISA дає змогу зазирнути в майбутнє, пропонуючи надійні показники того, наскільки молоді люди готові повноцінно брати участь у житті суспільства.

Що можуть розповісти результати 15-річних учнів і учениць у 2018 році про світ у 2030-му? Чи матимуть країни з високими результатами конкурентну перевагу над тими, що показали нижчі результати? Чи дають можливість результати PISA спрогнозувати життєві перспективи кожного школяра та школярки?

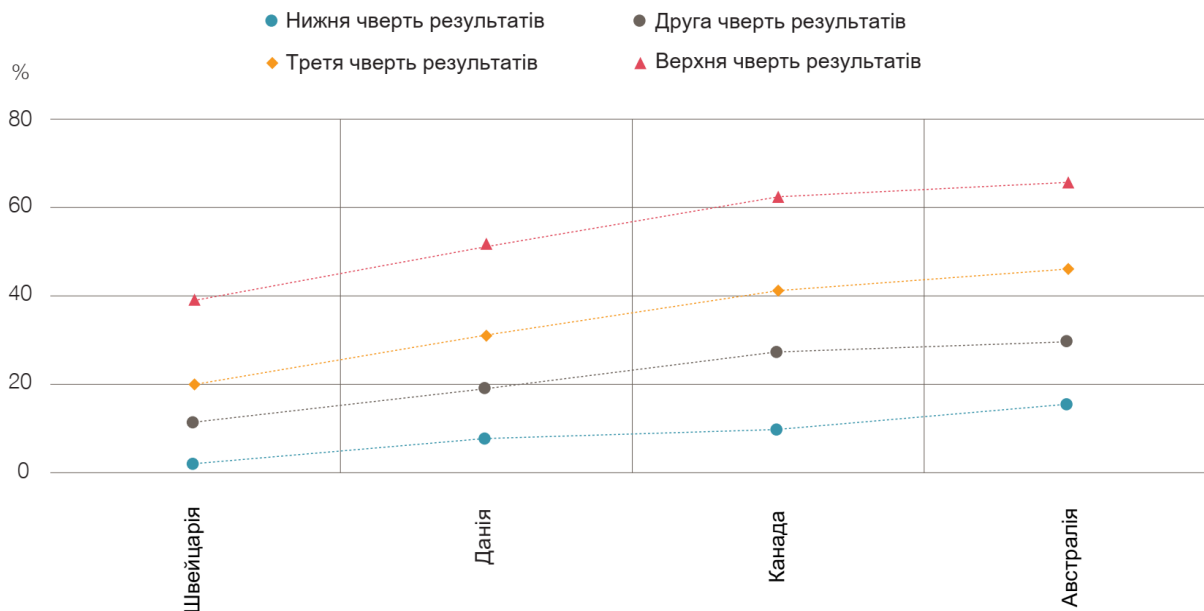
Деякі дослідники розглядали ці питання, моделюючи взаємозв'язок між результатами PISA (та інших освітніх оцінювань) і показниками економічного добробуту, зокрема економічного зростання. Наприклад, одне з нещодавніх досліджень показало, що підвищення середнього бала PISA на 25 пунктів упродовж наступних 20 років може забезпечити країнам ОЕСР сукупний приріст у 115 трильйонів доларів США за період життя покоління, народженого у 2010 році.

Інший спосіб відповісти на ці питання — простежити, як складалося життя учнівства, яке проходило тестування PISA в 15 років, через десять років потому. Саме такий підхід застосовано у звіті PISA «Рівність в освіті: подолання бар'єрів для соціальної мобільності» (*Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility*). Для цього було використано лонгітюдні дані з тих країн, які проводили додаткові опитування підлітків у період входження в доросле життя. Результати були однозначними: учні й учениці, які показали вищі результати в PISA в 15-річному віці, як правило, мали кращі освітні та професійні досягнення в ранньому дорослому житті.

П'ятнадцятирічні, які показали найвищі результати із читання, значно частіше здобували вищу освіту, ніж їхні однолітки з найнижчими балами. Наприклад, у Канаді 62% учнів і учениць з верхньої чверті за результатами із читання отримали університетський диплом до 25 років. Натомість серед тих, хто потрапив до нижньої чверті, таких було лише 9%. Різниця в 53 відсоткові пункти може свідчити про те, що результати PISA є надійним індикатором подальших освітніх траєкторій учнівства після досягнення ними п'ятнадцятирічного віку.

Закінчення навчання в університеті, за рівнями успішності із читання за результатами PISA в 15 років

Частка 25-річних респондентів, які закінчили університет

Примітки: Різниця між показниками успішності з читання у верхній та нижній чвертях є статистично істотною в усіх країнах. Показники успішності обчислюються для остаточної вибірки лонгітюдного набору даних кожної країни. Країни впорядковано за зростанням частки учнівства в нижній чверті успішності із читання

Джерело: OECD (2018), *Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility*, Рисунок 5.3; <https://doi.org/10.1787/888933830766>

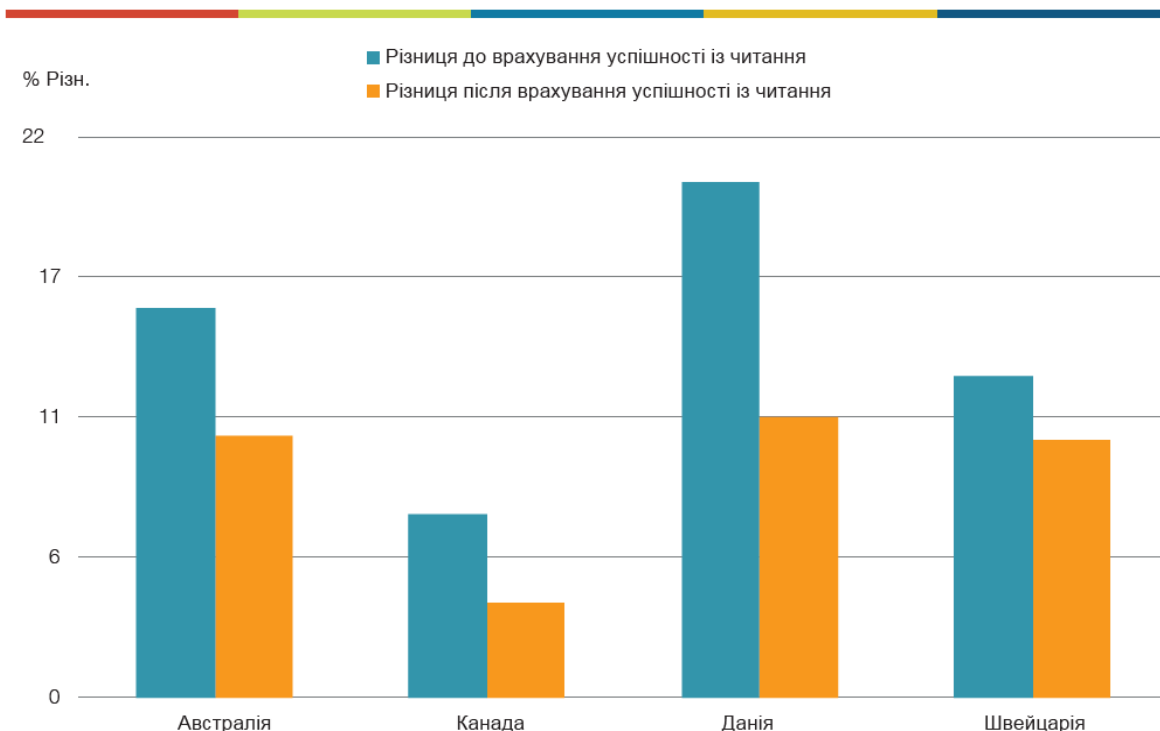
Результати PISA можуть свідчити не лише про освітні перспективи 15-річних, а й про їхні шанси на успішну кар'єру. Учні й учениці з низькими результатами PISA мають менше шансів отримати кваліфіковану й добре оплачувану роботу. Наприклад, в Австралії лише 14% тих, хто потрапив до нижньої чверті за рівнем читацької грамотності, працевлаштувалися на таку роботу до 25 років. Серед учнівства із найвищими результатами цей показник сягав майже 50%.

Підлітки з низькими результатами частіше повністю залишали ринок праці. У Канаді лише 4% учнів і учениць, чий результат у 15 років були у верхній чверті успішності із читання, у віці 25 років перебували в статусі NEET (*Neither in Education, Employment or Training* — не працювали, не навчалися й не проходили професійної підготовки). Натомість серед тих, чий результат були в нижній чверті, цей показник становив 9%. В Австралії у статусі NEET у 25 років перебували 7% тих, чий результат у 15 років були в нижній чверті успішності, порівняно з 2% учнівства з найвищими результатами.

Успішність у школі значною мірою визначається різними чинниками, зокрема соціально-економічним статусом родини, який впливає не лише на навчальні результати, а й на подальші можливості працевлаштування. У всіх країнах-учасниках 25-річні молоді люди, чий батьки мали вищу освіту, значно частіше працювали на кваліфікованих посадах — від 7 до 20 відсотків більше, ніж їхні однолітки з менш освічених родин. Однак з урахуванням шкільних результатів, зокрема успішності в PISA, цей розрив скорочується. Це означає, що підлітки з менш сприятливими передумовами до навчання, які добре впоралися із завданнями PISA, мають більше шансів знайти хорошу роботу в майбутньому, ніж ті, хто не зміг покращити свої освітні результати під час навчання.

Кваліфікована зайнятість, за освітою батьків та успішністю із читання в PISA у 15 років

Різниця у відсоткових пунктах у рівні кваліфікованої зайнятості між молоддю зі сприятливими та несприятливими передумовами до навчання у віці 25 років

Примітки: Кваліфікована зайнятість визначається як зайнятість, що вимагає вищої освіти, рівня МСКО (ISCED) 5A або вище.

Учні з сприятливими передумовами до навчання – це ті, у кого принаймні один із батьків має вищу освіту; учні з несприятливими передумовами до навчання – це ті, у кого батьки не мають вищої освіти.

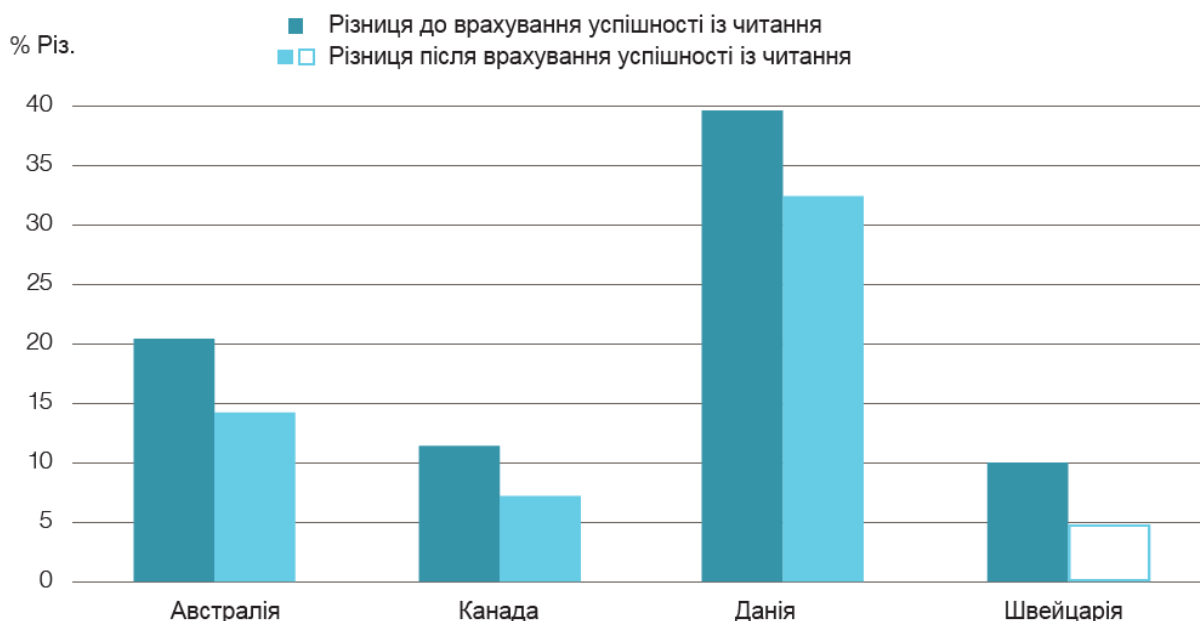
Джерело: OECD (2018), *Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility*, Рисунок 5.6; <https://doi.org/10.1787/888933830823>

Результати PISA передусім дають змогу оцінити, скільки 15-річних підлітків є вправними читачами та наскільки добре вони можуть розв'язувати реальні життєві завдання, що потребують математичних чи природничо-наукових знань. Окрім цього, за допомогою опитувальників PISA також вимірює інші важливі характеристики учнівства — такі як ставлення до навчання, навчальні стратегії, очікування щодо майбутнього, а також стосунки з учителями й однолітками. Водночас дослідників непокоїть запитання: чи пов'язані ці характеристики, які PISA фіксує через анкети, із життєвими результатами підлітків у ранньому дорослому віці?

У звіті PISA про рівність в освіті було виявлено кілька цікавих зв'язків між відповідями учнів і учениць в анкетах та їхньою подальшою освітою і трудовою кар'єрою. Зокрема, в чотирьох країнах, де було зібрано відповідні дані, молоді люди, які у 15-річному віці планували працювати на висококваліфікованих посадах, частіше досягали цієї мети до 25 років, ніж ті, хто таких планів не мав. Так, в Австралії на висококваліфікованих посадах у 25 років працювали 40 % тих учнів і учениць, які ще у 15-річному віці планували таку кар'єру, і лише 20 % тих, хто не мав подібних намірів. Навіть після врахування відмінностей у читацьких результатах у 15 років ця різниця між двома групами залишалася істотною. Інший приклад стосується зв'язку між наполегливістю в навчанні та рівнем здобутої освіти. Учні й учениці, які повідомили, що докладали більше зусиль і проявляли наполегливість у подоланні труднощів у школі, частіше завершували університетське навчання, ніж їхні однолітки з нижньої чверті за цим показником. У Данії, наприклад, 35 % 15-річних, які демонстрували високий рівень наполегливості, здобули вищу освіту до 25 років, тоді як серед менш наполегливих — лише 19 %.

Очікування учнівства та кваліфіковане працевлаштування

Різниця у відсоткових пунктах у рівнях кваліфікованої зайнятості у віці 25 років між тими, хто мав намір працювати на кваліфікованій роботі, і тими, хто не планував цього, у 15 років

Примітки: Статистично істотні відсоткові відмінності після врахування успішності із читання показані світло-блакитним кольором.

Усі відсоткові відмінності до врахування успішності із читання є статистично істотними.

Джерело: OECD (2018), *Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility*, Рисунок 5.9; <https://doi.org/10.1787/888933830880>

Узагальнення

Результати оцінювання PISA та відповіді учнів в анкетах PISA надають цінну інформацію про життєві перспективи молоді. Публікація результатів PISA-2018, що відбулася 3 грудня 2019 року, стала нагодою замислитися над тим, яким ми хочемо бачити майбутнє наших учнів і учениць, яким бачать його вони та якими шляхами ми можемо разом рухатися до цього майбутнього.

За більш детальною інформацією

Звертатися до:

Mario Piacentini (Mario.Piacentini@oecd.org) or
Bonaventura Pacileo (bonaventurapacileo@gmail.com)

Ознайомтеся з: OECD (2018), *Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility*, OECD Publishing, Paris;
<https://doi.org/10.1787/9789264073234-en>

OECD (2010), *The High Cost of Low Educational Performance: The Long-run Economic Impact of Improving PISA Outcomes*, OECD Publishing, Paris.

У наступному числі: Результати PISA-2018

Це дослідження опубліковано під відповідальність Генерального секретаря ОЕСР. Висловлені тут погляди та наведені аргументи не обов'язково відображають офіційну позицію країн-членів ОЕСР.

Цей документ, а також будь-які карти та дані, включені до цього документа, не зачіпають статусу або суверенітету будь-якої території, розмежування міжнародних кордонів та назви будь-якої території, міста чи місцевості.

Переклад: Юлія Шпак, методистка відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти.

Редагування: Галина Бондаренко, методистка відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти.

Науковий супровід: Тетяна Вакулєнко, директорка Українського центру оцінювання якості освіти, національний координатор PISA в Україні; Василь Терещенко, заступник директора Українського центру оцінювання якості освіти.